

НЕЧИПОРЕНКО
Тетяна Дмитрівна
sittanya33@gmail.com

УДК 336.145: 338.43

МУСЯТОВСЬКА
Олена Степанівна
domishkan.elena@gmail.com

к. е. н., зав. навчально-методичної лабораторії,
Вінницький технічний коледж

ФІНАНСОВА АРХІТЕКТОНІКА У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

FINANCIAL ARCHITECTONICS IN CONTEXT DIGITAL GLOBALIZATION

DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2021.3\(1\).2](https://doi.org/10.37634/efp.2021.3(1).2)

викладач, Вінницький технічний
коледж

NECHYPORENKO Tetiana Dmytrivna – PhD in Economics, head of the educational and methodical laboratory, Vinnytsia Technical College

MUSIATOVSKA Olena Stepanivna – lecturer, Vinnytsia Technical College

У статті досліджено фінансову архітектоніку у контексті цифрової глобалізації. Висвітлено сучасний стан фінансової архітектоніки як науки про створення фінансової архітектури, про природу, специфіку, принципи розбудови фінансових систем різних рівнів, які ґрунтуються на єдності, загальних закономірностях їх розвитку й регулювання. Акцентовано, що фінансова архітектоніка має досягати конкретної мети, а її результати вимірюватися показниками ефективності, які мають певну специфіку на різних економічних рівнях. Окреслено зміни, що характеризують розвиток фінансового середовища, виявлено необхідність формування нової фінансової архітектоніки з урахуванням наявних глобалізаційних процесів та викликів. Запропоновано напрями забезпечення успішної реалізації засобів цифровізації фінансової інфраструктури, фінансового ринку.

* * *

The paper examines financial architecture in the context of digital globalization. The current state of financial architecture as a science of creating financial architecture, the nature, specificity, principles of development of financial systems of different levels, based on unity, general patterns of their development and regulation. The current stage of development of national financial architecture is characterized by significant contradictions. On the one hand, the national-state form of its organization is preserved, on the other hand, the possibilities of national financial policy are limited due to the growing importance of international financial instruments, increasing international capital and strengthening the role of international financial organizations. The nature of relations and interrelations of national financial architecture is changing – its openness and interdependence is increasing, the scale of chain reactions is increasing, according to which negative phenomena spread from one class of financial assets, types of financial institutions, financial market segments to others. It is accepted that financial architecture should achieve a specific goal, and its results should be measured by performance indicators that have certain specifics at different economic levels. The changes characterizing the development of the financial environment are outlined, the necessity of forming a new financial architecture taking into account the existing globalization processes and challenges is revealed. The directions of ensuring successful realization of means of digitalization of financial infrastructure, financial market are offered. We can say that the development of economic systems, technologies, real markets directly depends on the depth of financial architecture of the country's financial architecture, is the ability of a set of banking and non-banking financial institutions to effectively distribute and redistribute the movement of financial capital.

Ключові слова: фінансова архітектоніка, фінансова система, цифровізація, глобалізація

Keywords: financial architecture, financial system, digitization, globalization

ВСТУП

Сучасний процес глобалізації зумовлює необхідність розроблення новітніх підходів до вивчення та усвідомлення процесів функціонування світового фінансового середовища та фінансової системи. Формується новий каркас (архітектоніка) світової системи економіки, який характеризується певними зрушеннями: нівелюється грань між внутрішнім та зовнішнім середовищем діяльності, традиційні зовнішньоекономічні доктрини втрачають силу, події відбуваються не на світовому ринку, а глобальному фінансовому середовищі. Відповідно на часі фінансова реформа, реструктуризація принципів, механізмів і методології функціонування міжнародних фінансових інституцій. Усі складові світової фінансової системи

багатогранні і взаємопов'язані між собою, тому для гармонійного та ефективного її функціонування у контексті цифрової глобалізації ключовою умовою є злагоджена робота структурних елементів. Під впливом цифровізації відбувається трансформація фінансового сектору: з'являються нові гравці фінансового ринку, змінюється роль фінансового посередництва, впроваджуються нові підходи до організації торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами. У такому контексті особливого значення набуває фінансова система, яка неможлива без фінансової архітектоніки, як певної структури фінансової системи, що відповідає розкриттю її внутрішньої сутності.

Теоретичні та практичні аспекти фінансової архітектоніки у контексті цифрової глобалізації дослід-

джено багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, такими як: В. Андрійчук, А. Венцурик, В. Геєць, О. Гудзинський, О. Глушенко, А. Гриценко, В. Збарський, В. Зіновчук, З. Луцишин, П. Макаренко, М. Малік, В. Микитюк, І. Король, О. Красновська, П. Саблук, І. Сіренко, В. Ситник, П. Стецюк, Є. Редзюк, І. Ряба, В. Ткаченко, І. Топіха, Н. Тусова, О. Школьнік, О. Шпичак та ін. Однак враховуючи цінність опублікованих праць науковців чимало питань залишаються дискусійними, що обумовило вибір теми та її актуальність.

МЕТА роботи – висвітлення фінансової архітектури у контексті цифрової глобалізації, виокремлення стратегічних орієнтирів її розвитку, окреслення проблемних аспектів та запропонування напрямів їх вирішення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У роботі методологічну основу визначають положення діалектичного методу пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їх взаємозв'язку та взаємозалежності. Використано методи емпіричних досліджень, зокрема, спостереження та порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Поняття фінансової архітектури є новою парадигмою розвитку сучасного фінансового середовища з урахуванням взаємозалежності складових із домінуючими детермінантами розвитку економіки. Предметом архітектури виступають загальні закономірності побудови цілісних систем, визначальними рисами яких є самодостатність, внутрішня єдність, завершеність. Зміни фінансової системи визначають доцільність врахування загальних принципів архітектури, які розкривають можливості формування дієвої інституційної структури, що враховує багаторівневу систему взаємопов'язаних елементів, які поєднані цільовою функцією впорядкування руху фінансових потоків. У такому контексті помічаємо, що ефективність функціонування фінансової системи залежить від рівня взаємоузгодженого та стабільного зв'язку між інституційними одиницями, що здатні від власного імені володіти активами, приймати зобов'язання, брати участь в економічній діяльності.

Глобалізаційні процеси актуалізують питання формування фінансової архітектури в умовах цифровізації. Науковцями обґрунтована важливість ключових змін архітектури глобальної фінансової системи. Доречно зупинитись на сутності терміну «архітектура». За І. Кантом «архітектура» є гармонійним сполученням, що являє собою мистецтво побудови частин у єдине ціле. Відмінність архітектури від архітектур полягає у тому, що архітектура завжди передбачає інтеграцію та ієрархічність, архітектура дає змогу поширити це поняття за рахунок констеляції – просторового сполучення без зв'язків та гіперархії, а також гармонійно переходити від дослідження явищ світового та наднаціонального рівня до їх проявів на рівні країни [2].

Фінансова архітектура є специфічною категорією, що окреслює принципи побудови фінансової системи, дозволяє визначати загальну її динаміку, вектори розвитку та напрями змін для досягнення суспільних цілей. Формування фінансової архітектури можна

звести до поєднання інституційного та інтеграційного підходів у її тлумаченні. На думку професора А. Гриценка, формування нової фінансової системи відбувається у рамках визначеної інституційної побудови – інституційної архітектури [3].

Враховуючи погляди вчених, пропонуємо визначити фінансову архітектуру як просторово-часову композицію взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів фінансового середовища, які характеризуються здатністю змінюватися під впливом внутрішніх та зовнішніх умов із метою подолання протиріч фінансової глобалізації. До характерних ознак фінансової архітектури відносимо: цілісність, взаємозалежність елементів системи, інтегративність, ієрархічність, стійкість, гармонійність, чутливість, адаптивність та просторовість [2].

На основі морфологічного аналізу дефініції «фінансова архітектура» – це наука про принципи єдиного цілісного фінансового простору, яка визначає взаємозв'язок між елементами фінансової системи та має властивості оновлення, якісних змін відповідно до викликів глобалізаційних процесів, забезпечує логічну структурування складових фінансової діяльності, оцінює зовнішні економічні детермінанти та імперативи.

Через призму цифрової глобалізації фінансова архітектура виступає як інституційна структура світової фінансової системи, яка визначає функціональні взаємозв'язки і склад елементів, може оновлюватись і радикально змінюватись у часі та просторі. На різних економічних рівнях фінансова архітектура може приймати специфічні форми залежно від виду економічних відносин, які нею опосередковуються.

Фінансова архітектура містить фінансові системи декількох типів:

- фінансові системи, орієнтовані на фондові ринки (умовно «англо-саксонські»);
- фінансові системи орієнтовані на банки («континентальні») [3].

Відмінності між їх типами проявляються в архітектурі фінансових ринків та інститутів та відносній вагомості окремих фінансових механізмів в економічній системі.

Нині цифровізація в межах фінансової архітектури сприяє узгодженому управлінню всіма процесами на основі створення високоорганізованого середовища, що охоплює й об'єднує інформаційно-технологічне, програмне забезпечення, мережі, бази даних знань, інші засоби інформації. Вона визначає можливість ефективного впровадження цифрових технологій, розвиваючи «Big Data», «розумну» техніку, «розумні» галузі й міста, цифрові (електронні) фінанси (FinTech), технології проектування (BIM) і державні послуги (E-Gov).

Процес глобалізації впливає на світовий розвиток, формується глобальне фінансове середовище, що стирає межі національних ринків капіталу, інвестицій, фінансових потоків, загострює питання валютного регулювання та контролю, змінює функції держави. До основних змін, що характеризують сучасний розвиток фінансового середовища відносимо:

- 1) фінансові кризи, які вийшли за межі локальних, а розвиток фінансового сектору відбувається з відривом матеріального виробництва;

2) непередбачуваність руху міжнародних потоків капіталу посилюється під впливом зростання транс-кордонного злиття, поглинання;

3) має місце зниження ефективності функціонування міжнародних фінансових інституцій (надмірна політизація відносин, жорсткий контроль з їхнього боку стримує власні ініціативи країн-позичальників тощо);

4) поява фінансових конгломератів чинить великий тиск на фінансові ринки, змінює умови для конкуренції, робить традиційні принципи, методи та інструменти регулювання фінансових інститутів мало-ефективними;

5) країни втрачають роль регуляторів світового ринку, а світовий фінансовий ринок дозволяє переміщувати трильйони доларів США без будь-якого контролю держави чи інших офіційних фінансових інститутів.

Обмеженість державних валютно-фінансових ресурсів робить неможливим її протистояння негативним зовнішнім впливам, тому на часі трансформація національних фінансових систем та їх адаптація до змін глобального фінансового середовища.

Основні завдання реформування фінансової архітектури вбачаємо у: забезпеченні своєчасності й достовірності фінансової інформації, ефективного контролю за рухом капіталу, зміцнення фінансових систем, вдосконаленні підходів до вибору режимів валютних курсів та механізму участі приватного сектору в запобіганні та врегулюванні криз.

Фінансові ринки є глобальними і формуються під впливом цифрових технологій, з'являються нові форми й елементи фінансової інфраструктури, зокрема віртуальні банки, фінансово-технічні компанії, міжнародні системи електронних грошей, ринок цифрових валют. За належного рівня інформаційних технологій забезпечується миттєва передача інформації від одного до іншого суб'єкта фінансового ринку, що покращує роботу фінансових інститутів, сприяє розвитку економіки.

Важливими напрямками успішної реалізації засобів цифровізації на фінансовому ринку є:

– забезпечення інтегрування цифрових технологій до інституційної структури фінансового ринку та постійний моніторинг нових ідей;

– формування в системі інституційного регулювання фінансового ринку аналітичного потенціалу даних, який дозволить здійснювати моніторинг та діагностувати характер фінансових операцій;

– встановлення балансу між потребами цифрової

економіки та можливостями формування у персоналу затребуваних компетенцій;

– стандартизація цифрового обліку на фінансовому ринку та формування відповідної інформації для прийняття фінансових рішень.

ВИСНОВКИ

Отже, можна констатувати, що в умовах цифровізації фінансової системи розроблення дієвих механізмів функціонування фінансового ринку потребує впровадження сучасних цифрових технологій.

Успішне формування цифрової фінансової архітектури потребує ефективного використання та функціонування трьох компонентів:

– нормативно-правової бази, яка б дозволяла фінансовим інститутам використовувати цифрові технології для впровадження інновацій;

– навички, необхідні працівникам, власникам, державним службовцям для використання можливостей цифрових технологій;

– ефективні й підзвітні інститути, що використовують Інтернет для розширення прав і можливостей громадян.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.

2. Науменкова С. Формування нової фінансової архітектури: основні питання та можливі виклики для України. Вісник НБУ. 2010. № 1. С. 8–13.

3. Луцишин З. Сучасна світова фінансова архітектура: тенденції та суперечності розвитку в умовах глобалізації. Економічний часопис-XXI. 2005. № 5-6. URL: <http://soskin.info/ea/2018/5-6/20050506.html>.

References

1. On the conceptualization of the development of the digital economy for Ukraine and Ukraine for 2018-2020 and action plan for its implementation: the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 17.01.2018 № 67-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (in Ukrainian).

2. Naumenkova S. Formation of a new financial architecture: main issues and possible challenges for Ukraine. Bulletin of NBU. 2010. № 1. pp. 8–13. (in Ukrainian).

3. Lutsyshyn Z. Contemporary global financial architectonics: tendencies and controversies of development. Economic annals-XXI. 2005. № 5-6. URL: <http://soskin.info/ea/2018/5-6/20050506.html>.